

AREA

ARCHIVES OF EUROPEAN ARCHAEOLOGY

Proiectul ARHIVELE ARHEOLOGIEI EUROPENE

Intrat în cea de-a IV-a sa fază de activitate (2005-2008) și finanțat de Comisia Europeană prin programul *Cultura 2000*, proiectul AREA reunește eforturile de cercetare depuse de grupe de specialiști din douăsprezece instituții partenere din întreaga Europă: Universitatea „La Sapienza” din Roma (Italia), Muzeul Arheologic din Poznan (Polonia), Universitatea din Göteborg (Suedia), Arhiva Națională a Monumentelor din Atena (Grecia), Universitatea din Durham (Marea Britanie), Universitățile din Freiburg și Leipzig (Germania), Institutul de Arheologie din Praga (Rep. Cehă), Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, Centrul Andaluz de Arheologie Iberică din Jaén (Spania), Muzeul Monografic Conimbriga (Portugalia) și, în calitate de lider al proiectului, *Maison de l'archéologie et de l'ethnologie* din Nanterre (Franța). Așa cum o spune și titlul proiectului, scopul său principal constă în identificarea, catalogarea, studierea și prezervarea fondurilor arhiviste relevante pentru istoria arheologiei, privită dintr-o perspectivă transnațională, europeană. Practic, primul obiectiv îl reprezintă alcătuirea unor baze de date, accesibile *online* prin intermediul website-ului www.area-archives.org. În paralel, pe acest temei documentar, membrii rețelei AREA și-au orientat în chip special cercetările pe patru direcții de investigare, deosebit de importante pentru istoria disciplinei, dar și pentru stabilirea locului ei în peisajul actual al științelor socio-umane și al culturii în general: *1. Tradițiile*

anticvarice; 2. Arheologia peste granițe; 3. Arheologia sub regimuri dictatoriale și 4. Memoria siturilor.

Invitați să se alătore acestei rețele de cercetare începând cu anul 2005, membrii colectivului AREA din Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” și-au dedicat eforturile în principal ordonării și studierii Arhivei istorice a Institutului (Arhiva Muzeului Național de Antichități), fără însă a uita alte fonduri importante, precum cele de la Biblioteca Academiei Române (Secția Manuscrise și Cabinetul de Stampe) sau unele arhive personale, care au putut fi recuperate și sunt în curs de înregistrare (arhiva I. Nestor, arhiva Ec. și R. Vulpe). În măsura posibilului, aceste investigații s-au extins și asupra unor fonduri arhivistice din străinătate, cum ar fi cele de la Museum für Vor- und Frühgeschichte (Berlin), de la Römisch-Germanische Kommission (Frankfurt a. Main) sau de la mănăstirea Maria Einsiedeln, din Elveția. Pornind de la documente inedite aflate în aceste arhive și, în egală măsură, de la publicații pertinente mai vechi sau mai noi, colaboratorii bucureșteni au adâncit studiul unor teme care se încadrează în direcțiile mai sus amintite ale proiectului AREA. Au rezultat, astfel, mai multe comunicări care au fost prezentate la sesiunile AREA de la Praga (februarie 2006: M. Babeș și I.C. Opriș) și Durham (iulie 2006: M. Babeș și C. Nicolae) sau la al XV-lea Congres UISPP de la Lisabona (septembrie 2006: M. Babeș).

Alte șapte comunicări au constituit substanța unei secțiuni speciale AREA, organizate cu ocazia sesiunii științifice „Institutul de Arheologie Vasile Pârvan al Academiei Române la 50 de ani”, la data de 13 decembrie 2006. Cu același prilej, în cadrul ședinței festive desfășurate în Aula Academiei, contribuția românească la proiectul european AREA a fost prezentată de M. Babeș. Șase dintre aceste comunicări sunt publicate în prezentul număr al revistei SCIVA. Subiectele lor, ca și maniera de tratare, sunt foarte diferite și reprezintă opțiunea individuală a autorilor, în funcție de interesele lor științifice și de documentarea de care au dispus. Într-un cadru cronologic larg, de peste un secol (1881-1989), atenția diferiților autori se oprește asupra unui sit (Tropaeum Traiani), asupra unui cercetător (R. Netzhammer), asupra unor evenimente care au afectat patrimoniul arheologic (Primul Război Mondial), asupra impactului regimului comunist în viața științifică (congresele internaționale) sau în „orientarea ideologică” a cercetării (Dacia romană, etnogeneza). În ciuda acestei varietăți, subiectele se înscriu predominant în două dintre direcțiile de investigare AREA: 2. arheologia peste granițe și 3. arheologia sub regimuri dictatoriale. În această din urmă privință, contribuția românească este deosebit de importantă, dacă ținem seama de faptul că în fazele anterioare proiectul AREA s-a ocupat de regimurile autoritare antebelice din sudul Europei (Italia, Spania, Grecia, Portugalia), ignorând total dictatura comunistă din URSS și din țările satelite.

Articolele publicate aici se deosebesc între ele, cum am spus, nu numai prin subiect, ci și prin maniera de tratare. Unii autori au o înclinare mai accentuată spre generalizare, alții adoptă o manieră descriptivă sau narativă; unii citează scurt din

documente sau fac doar trimitere în note, alții preferă publicarea integrală a documentelor. Am respectat opțiunea fiecăruia. Ca urmare, ordonarea acestor contribuții în sumarul revistei nu are în vedere „valoarea” sau „importanța”, ci – după cum se poate vedea – cronologia subiectelor tratate. Prezenta publicație își dorește a fi o modestă demonstrație a importanței temelor de istorie a arheologiei în România, respectiv a bogăției izvoarelor ce așteaptă a fi valorificate¹. Înaintea unui „tratat”, acest domeniu așteaptă încă studii de detaliu, precum cele de față, și, mai ales, publicații sistematice de documente. Un proiect viitor dedicat „arhivelor arheologiei din România” este de dorit în cel mai scurt timp².

Mircea Babeș

---

¹ Aceluiș scop îi servește site-ul www.histarch.ro îngrijit în numele echipei AREA România de Andrei Măgureanu.

² În prezent (2005-2008), un proiect cu titlul „*Arheologi fără frontiere*”. *Dimensiunile europene ale arheologiei în România (1834-1989)*, finanțat prin Grantul CNCSIS 1050 (director M. Babeș), este dedicat legăturilor internaționale ale arheologiei României.